

HONVÉDELMI MUNKASZOLGÁLATRA KÖTELEZETT EGYÉNEK TÁRSADALOM- BIZTOSÍTÁSI KÖTELEZETTSÉGE

A hadviselésnek a termeléssel szemben támasztott fokozott igényei következtében egyre gyakrabban fordul elő, hogy a honvédelmi miniszter a fegyveres honvédelmi szolgálatra végleg alkalmatlannak minősített hadköteleseket a honvédelmi törvény (1939: II. t.-c.) 230. §-a alapján valamely ipartelep, üzem vagy egyéb vállalat zavartalan működése érdekében az illető ipartelepre stb. közérdekű munkaszolgálat teljesítésére vezényli ki.

A vállalat a rendelkezésére bocsátott munkaszolgálatosoknak (főként a szakmunkásoknak) gyakran a rendes munkabért fizeti, míg a kincstárnak személyenként megállapított ellátási díjat téríti meg.

Igy jelentkezett az a kérdés, hogy a társadalombiztosításra kötelezett üzemek, vállalatok stb. részéről közérdekű munkaszolgálatra igénybevett személyek társadalombiztosítási kötelezettség alá esnek-e. A kérdés annál helyénvalóbb, mert a szóbanlévő egyének az üzem, vállalat állandó munkásaival azonos körülmények között, mint említettük gyakran rendes munkabér élvezetében teljesítik munkájukat s az ezzel együttjáró, egészségüket és munkaképességüket fenyegető veszélyek is azonosak.

Mint hogy a társadalombiztosítási kötelezettségnek általában a szabad munkaszerződés az alapja, elsősorban is azt kell vizsgálni, hogy ilyen esetben munkajogi értelemben vett szolgálati szerződés jön-e létre a vállalat és a rendelkezésére bocsátott munkaszolgálatosok között.

A honvédelmi törvényt is módosító 1942: XIV. t.-c. kimondja, hogy a honvédelmi munkakötelezettség a közérdekű munkaszolgálat kötelezettségét is magában foglalja. A közérdekű munkaszolgálatra kötelezettek tehát nem minősíthetjük az illető üzem, vállalat stb. szabad munkaszerződéssel alkalmazott munkásaival azonos jogállású munkásoknak, hanem – a honvédelmi törvény és az 5070/1939. M. E. sz. rendelet rendelkezéseinek figyelembevételével – a honvédség tényleges állományú tagjainak kell őket tekintenünk.

Az 1927: XXI. t.-c. 7. §-a pedig többek között a m. kir. honvédség tényleges állományú tagjait kiveszi a betegségi, az 55. és 56. §-a a baleseti, az 1928: XL. t.-c. 10. §-a az öregségi és rokkantsági biztosítási kötelezettség alól.

Bányatörvény hatálya alá eső vállalatokban közérdekű munkaszolgálatot teljesítők bányanyugdíjbiztosítási kötelezettség alól való mentessége pedig a 300/1942. B. M. sz. rendelet 1. §-án alapszik.

A biztosításra kötelezett üzemben, vállalatban stb.-ben közérdekű munkaszolgálatot teljesítő személyek tehát a társadalombiztosítási törvények alapján járó szolgáltatásokra nem igényjogosultak.

Az ipartelepek, üzemek és vállalatok részére a közérdekű munkaszolgálat keretében rendelkezésre bocsátott egyének egészségének és munkaerejének védelméről a közérdekű munkaszolgálat szabályozása tárgyában ki-

bocsátott 5070/1939. M. E. sz. rendelet gondoskodik, amennyiben a közérdekű munkaszolgálat következtében megsérült, megsebesült, vagy egyéb egészségrontást szenvedett egyének ingyenes gyógykezelésre és gyógyszerre, rokkantság, illetőleg halál esetében pedig a munkaszolgálatra kötelezettek, illetőleg eltartásra szoruló hátramaradottjainak gondozásra való igényjogát állapítja meg.

Kétségtelen, hogy a hivatkozott rendeletnek röviden ismertetett rendelkezései a közérdekű munkaszolgálatot teljesítő egyénre vonatkoztatva teljes értékűek, nyitva marad azonban az a kérdés, történt-e gondoskodás a közérdekű munkaszolgálatra bevonult családfenntartó hozzátartozóiról. Megnyugtatóan szolgálhat, hogy a biztosításra kötelezett polgári foglalkozásából közérdekű munkaszolgálatra bevonult személy családtagjainak a közérdekű munkaszolgálat tartama alatt, a 7200/1942. M. E. sz. rendelet 15. §-a alapján joguk van a biztosított igényjogosult családtagjait megillető betegségi biztosítási szolgáltatásokra.

Szeberényi Gyula

Szolgáltatások	Kiadások az április 1-jével kezdődő költségvetési évenként		
	1938/39	1939/40	1940/41 (becslés)
	millió fontokban		
<i>A munkanélküliség esetére szóló biztosításról és a munkanélküli segélyekről szóló törvény alapján:</i>			
1. Munkanélküli segélyek, általános üzemtag	63·2	44·8	25·6
2. Munkanélküli segélyek, mezőgazdasági üzemtag	1·1	1·1	0·8
3. Munkanélküli segély-pótlékok	39·6	31·2	16·1
4. A nyomor megelőzése és a nyomorgók támogatása.....	—	1·0	1·5
<i>A nemzeti betegségi biztosításról szóló törvény alapján</i>	40·6	40·1	37·8
<i>A járulékfizetésen alapuló öregségi, özvegyégi és árvasági nyugdíjról szóló törvény alapján.....</i>	47·8	49·0	56·0
<i>Az agykori segélyekről szóló törvény alapján</i>	48·4	48·9	49·7
<i>Az 1940 évi öregségi és az özvegyi nyugdíjak kiegészítéséről szóló törvény alapján</i>	—	—	15·6
<i>Az 1914—18 évi háború következtében járó nyugdíjakról szóló törvény alapján</i>	37·5	36·4	35·8
<i>Az 1939 évi, a haditengerészekre, a hadseregbe, a repülőkre és a kereskedelmi tengerészekre, továbbá a különleges személyi károokra, a katonai kiképzésre, a tartalékokra és a katonai egészségügyi kiterjedő nyugdíjtörvények alapján</i>	—	0·6	5·7
<i>A közoktatásról szóló törvény alapján</i>	122·4	121·1	123·3
<i>A testnevelésről és a szabadidőben foglalkoztatásról szóló törvény alapján</i>	0·2	0·3	0·1
<i>A nyilvánosjogú iskolákról szóló törvény alapján</i>	1·1	1·2	1·2
<i>A közegészségügyről szóló törvény alapján</i>			
1. Kórházi ápolás és betegségek gyógykezelése	19·4	21·4	
2. Anya- és csecsemővédelem...	4·3	4·8	
<i>A szülésznőkről szóló törvény alapján</i>	1·2	1·5	
<i>A lakásügyről szóló törvény alapján</i>	47·7	51·1	
<i>A szűkölködők támogatásáról szóló törvény alapján</i>	47·6	49·2	
<i>Az elmebetegségekről és a gyengeelméjűekről szóló törvény alapján.....</i>	8·8	8·8	
Összesen :	530·9	512·5	

Még nincsenek adatok

Ha a táblázatot tanulmányozzuk, társadalombiztosítási vonatkozásban az alábbi érdekesebb jelenségek tűnnek szembe:

1. A háború első másfél esztendeje Angliában a tömeges munkanélküliséget és ezzel kapcsolatban a munkanélküliség esetére szóló biztosítás költségeit is igen nagy mértékben, (kb. 60%-al) csökkentette, de nem szüntette meg, mert az 1940/41 háborús esztendőben még mindig tekintélyes összeget, 44 millió fontot kellett a munkanélküliség okozta károk enyhítésére fordítani.

2. A betegségi biztosítás segélyszolgáltatásainak költségei a második háborús esztendőben már közel három

millió fonttal csökkentek. Ennek valószínű oka az, hogy a hadiiparban jelentkezett fellendülés következtében a gyengébb egészségi állapotú munkások egy része a betegállományba felvétel helyett inkább a jó keresetű biztosító munkát választotta, vagy egészsége veszélyeztetésével is tovább dolgozott.

3. Az öregségi, özvegyégi és árvasági biztosításon alapuló szolgáltatások az 1940/41 évben ugrásszerűen emelkedtek, különösen, ha tekintetbe vesszük az 1940 évi törvényen alapuló nyugdíjkiegészítéseket. A járulékfizetésen alapuló nyugdíjszolgáltatásokra évenként több és több munkás szerez jogosultságot és ezért a népgondozásszerű agykori segélyek összege lényegesen már nem emelkedett.

V. Gy.

Első törvény a kötelező betegségi biztosításról az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államokban az 1942 évig egyetlen szövetségi államban sem vezették be a betegség esetére szóló kötelező biztosítást. A szociális biztosítás gondolatának csiráját megtaláljuk ugyan egy, az 1798 július 16-án kelt szövetségi törvényben, amely a tengerészek járulékfizetése alapján tengerészkórházak létesítését rendelte el, de a betegségi biztosítás terén közel 150 év óta újabb intézkedés nem történt. A kötelező betegségi biztosításról szóló első törvényt 1942 április 29-én hozták az Egyesült Államok Rhode-Island államában. Címe: „Törvény a betegség esetén járó pénzübeli segélyekről.”¹ Amint a törvény címéből is olvashatjuk, kizárólag csak közpénz-segélyek nyújtásáról történt intézményes gondoskodás. Ezt az új biztosítást beleillesztették a már fennálló, munkanélküliség esetére szóló biztosításba. Ezzel egybehangzóan az újabb törvény csak azokat a személyeket vonta betegségi biztosítási kötelezettség alá, akik legalább négy alkalmazottat, évenként legalább húsz héten át foglalkoztató üzemekben vannak alkalmazva. A mezőgazdasági munkásokra, a háztartási alkalmazottakra, valamint a közszolgálati alkalmazottakra a törvény hatálya nem terjed ki.

V. Gy.

A braziliai társadalombiztosító intézetek közreműködése a munkásélelmérés és lakásépítés terén

A braziliai kormány együttműködést létesített a társadalombiztosító intézetekkel abból a célból, hogy a munkásosztályok megfelelő élelmérésben részesülhessenek. A kitűzött cél *népvendéglők* létesítése, melyeket a munkaügyi miniszter felügyelete alatt a társadalombiztosítás népvendéglési szerve tartana fenn. Jelenleg a Rio de Janeiroban és Sao-Paulo-ban alapított népvendéglők már 5.000 étkezést szolgáltatnak ki. *Mozgókonyhák* felállításának gondolatát is felvetették. Ezek a nagyobb közmunkák telepein fejtenék ki működésüket abból a célból, hogy az ott dolgozó munkások olcsó és egészséges élelmérésben részesülhessenek.

A társadalombiztosító intézetek a *lakásprobléma* megoldásával is foglalkoznak. A kereskedelmi alkalmazottak nyugdíjintézete újabb tagjai részére 83 családi házból álló házcsoport építését határozta el. Ezeket a házakat csak az intézetnél biztosított alkalmazottaknak és azok munkaadóinak szabad bére adni, akiknek havi jövedelme a 430 milreist eléri, de a havi 645 milreist nem haladja meg. Minden ház egy-egy négy szoba-konyhás lakásból áll, a szükséges mellékhelyiségekkel. Egy-egy családi ház bére 215 milreis bútorozatlanul és 235 milreis bútorozva (forrásunk nem jelöli meg milyen időszakra szól ez a bér, valószínűleg egy-egy évnegyedre).

V. Gy.

¹ *Revue internationale du travail*, 1942 aug.

² *Revue internationale du travail*, 1942 aug.

B) TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI TANÁCSADÓ

A 21 napon túl kórházba utaltak igényjogosultsága

Előfordul, hogy a kórházi ápolást igénylő biztosított a biztosító intézet beutalásával a kórházi helyhiány miatt csak több mint 21 napi várakozás után kerül kórházba.

Ha mármost a kórházban végzett műtét következtében a biztosított a kórházból távozását követő időben még keresőképtelen marad, jelentkezhetik az a kérdés, van-e igényjoga további szolgáltatásokra, pl. táppénzre.

A kórházi (gyógyintézeti) ápolás olyan külön segély-nem, amelyet a biztosító intézet az igényjogosultnak más segély helyett nyújt s ez a segély az igényjogosultságot éppen úgy fenntartja, mint pl. a táppénzsegély.

Abban az esetben tehát, ha az intézeti orvos a kórházi ápolást az igényjogosultság fennállása idejében, vagyis legkésőbb a munkaviszony megszűnését követő 21. napon javasolja s a beteg saját hibáján kívül pl. a férőhelyek elégtelensége miatt 21 napnál hosszabb várakozás után kerül kórházba, onnan történt elbocsátása után fennálló keresőképtelensége alapján további segélyekre vonatkozó igényjogát vitatni nem lehet. A betegre ugyanis a hibáján kívül előállott késedelem hátrányos jogkövetkezményekkel nem járhat, mert a keresőképtelenség és a megelőző kórházi gyógykezelés (műtét) között szoros okozati összefüggés van.

A kórházban kezelt betegséggel össze nem függő, bár a kórházi ápolás után közvetlenül fellépő keresőképtelenség alapján azonban – (pl. ha a mandulaműtét után a kórházból elbocsátott beteg kezét vagy lábát törői) – további segélyekre igényjogosultságot megállapítani nem lehet, ha a beteg kórházi elhelyezése a „passzív jog” időhatárán túl történt.

A háztartási alkalmazottak be- és kijelentése

Az Országos Társadalombiztosító Intézet a háztartási alkalmazottak be- és kilépésének bejelentésénél felmerülő gyakori hibák és nézeteltérések kiküszöbölése

érdekében legutóbb a napilapok útján felhívta a háztartási munkaadók figyelmét, hogy alkalmazottaik be- és kilépésének bejelentését nemcsak a közigazgatási (rendőrségi célú), hanem külön az OTI céljára rendszeresített űrlapon is teljesíteniük kell.

A szóbanlevő alkalmazottak be- és kijelentésével Jcapesolatban ugyanis ezideig azért volt olyan sok nézeteltérés, felszólamlás és panasz, mert nagyon sok háztartási munkaadó nem tudta, hogy a munkaadónál lakó háztartási alkalmazott munkába való be- illetve kilépése alkalmával az 1941 február 1 óta hatályos 293.700/1941. B. M. sz. rendelet 1. és 5. §-a szerint a rendőrségi be- illetve kijelentésektől függetlenül még az Intézet által kibocsátott külön űrlapokat is ki kell töltenie és azokat ugyancsak az illetékes rendőrőrszobákon együttesen kell leadnia.

Ezek szerint tehát a munkaadónál lakó háztartási alkalmazottak be- és kilépése állmával minden esetben az említett kétféle nyomtatványt kell a munkaadónak kitöltenie és eljuttatnia az illetékes rendőrőrszobákhoz.

R. M.

Hegyközségi alkalmazottak biztosításra nem kötelezettek

Az 1927: XXI. t.-c 1. §-ának 17. pontja értelmében a törvény által alkotott testületek betegségi biztosításra kötelezettek. A hegyközségek az 1938: XXXI. t.-c. alapján alakított érdekképviseleti testületek. Az előbb említett törvény 2. §-a azonban a biztosítási kötelezettség alól mentesíti – többek között – azokat a testületeket, amelyek az östermelés körébe tartoznak, vagy túlnyomórésztben östermelési ügyeket intéznek. Ezért a hegyközségek, mint a szőlőművelés, tehát az östermelés előmozdítására hivatott testületek, sem betegségi, sem öregségi stb. biztosítási kötelezettség alá nem esnek.

Sz. Gy.

KÖNYVSZEMLE

ALEXANDER KOKKALIS: Die Theorie der Arbeit. Első kötet. Jena, Gustav Fischer, 1942.

Nagy érdeklődéssel vettük kezünkbe Kokkalis athéni egyetemi professzor könyvét. Egyrészt már csak azért is, mert a társadalomgazdaságtan irodalmában egy görög író is üdvözölhetünk, másrészt és főleg pedig azért, mert Kokkalis professzor könyvének előszavában a közgazdaság elmélete számára az eddigiektől lényegében különböző, új alap megalkotását tűzi célul maga elé. Ez az új alap pedig a *munka*.

Kokkalis professzor elmélete határozottan spiritualista és mindenütt erősen szembeáll a materialista felfogással. Jellemző még rá az erős filozófiai meg-alapozottság. Sok helyütt be-betéved a metafizika területére. Hogy elméletének itt-ott szinte anaxagorasi és herakleitosi íze is van, azt mindenesetre megmagyarázza Kokkalis professzor görög születése.

Kokkalis professzor elméletét tanulmányozva, annak az eddigiektől való lényeges eltéréseit a következő három pontban foglalhatnók össze: 1. Csupán egy gazdasági eszköz van: a munka. 2. A gazdaság létét a munkaerő elégtelenségének köszönheti. 3. A termelés tényezőinek két csoportja: a rendelkező és a végrehajtó erők.

Kokkalis professzor szerint minden gazdálkodás annak köszönheti létét, hogy a szükségletkielégítés eszközei elégtelenek. Nem új megállapítás ez, ezt az igaz-

ságot már Diehl, Bücher, Weber, Cassel, Spann is felismerték többek között; csak hogy Kokkalis továbbmegy és felteszi a kérdést: vajjon a gazdaság létét a külső anyagi javak, vagy a belső munkaerő elégtelenségére kell-e visszavezetni? A válasz az, hogy a gazdaság nem vezethető vissza csak az anyagi javak elégtelenségére; mert képzeljük el magunknak, mi lenne akkor, ha a természet mindent készen szolgáltatna számunkra és jelentkező szükségleteinket azonnal kielégítené. A szükségletek kielégítése után nyomban új szükségletek lépnének fel – ez sem új igazság, de ilyen vonatkozásban Kokkalis mutat erre rá elsőnek – sőt, szükségleteink egyre nagyobbak és joagyobbak lennének, mert minden egyes individuumot egy-egy centrumnak véve fel és feltételezve, hogy a szükségletek nem egyirányúak, hanem minden irányba szétágaznak, akkor világosan látni, hogy a szükségletek kielégítése után fellépő szükségletek egyre nagyobb területűek lesznek. A végeredmény tehát az, hogy a javak korlátlanúsága esetén is fognak maradni kielégítetlen szükségletek, amelyek pedig a gazdálkodás létrehozói. Mivel pedig a javakat korlátlanoknak tételeztük fel, a szükségletkielégítés „elégtelen eszköze” nem lehet más, mint az emberi munkaerő.

Az emberi munka azonban nemcsak az egyetlen „elégtelen eszköz”, hanem általában az egyetlen eszköz, amellyel az ember rendelkezik. Minden más, amit általában eszköznek szoktunk tekinteni, csupán feltétele az

emberi életnek. Kokkalis ugyanis a következő különbséget teszi eszköz és feltétel között: az eszközök felett rendelkez az ember, a feltételek viszont, mint a föld, levegő stb. adottságok, melyekkel az ember nem rendelkezik, sőt alá van nekik rendelve. Az egész természetet ezért feltételnek és nem eszköznek kell tekintenünk, mert az ember a természetnek alá van vetve, vele függőségi viszonyban van, tehetetlen azzal szemben, amit a Mindenség számára előír és a kauzalitás törvénye irányítja életét. Az embernek csak egyetlen eszköze van: a saját ereje, mert csak ezzel rendelkezik szabadon. A gazdaság azonban az emberi erőt felül még a Mindenség erejével is rendelkezik. Ez az Erő, mely minden mozgásnak és így az egész életnek az oka, két két lény együttműködésének köszönheti: a szellemnek és a végrehajtó erőnek. Így a világon is csak két erő van: a szellemi vagy rendelkező és a végrehajtó erő. Az ember ennek az Erőnek kis részét bírhatja csak saját testi és szellemi erejében. Tehát végeredményben: a világon a legfelsőbb fogalom az Erő: „das ganze Weltall besteht nur aus Energie”. Az ember ennek kis részét bírhatja saját munkaereje képében, ez az ő egyetlen eszköze, minden más a világon életének csak feltételét jelenti. Ezért az ember nem tehet mást, minthogy aláveti magát a Mindenség törvényeinek és meglévő eszközeivel igyekszik a végtelen Erőből mennél többet a saját akarata alá venni.

Kokkalis szerint a gazdálkodásnak három eleme van: a szükségletek, mint a gazdálkodás motívumai; a gazdasági erők, mint a gazdálkodás eszközei és a szükségletkielégítés, mint a gazdálkodás célja. Maguk a szükségletek a következőképpen oszthatók fel: vannak erő- és élvezetszükségletek. Az előbbiek ismét lehetnek statikusak vagy dinamikusak, aszerint, hogy az erő reprodukálására vagy fokozására irányulnak-e. A szükségletek felosztása alapján különbözteti meg Kokkalis a dinamikus, statikus és hanyatló gazdaságokat. Dinamikus a gazdaság, ha többet produkál, mint amennyit fogyaszt. Ez az eset bekövetkezhet, ha egy nemzetnél az erő- és nem az élvezetszükségletek a túbiyomók. Ez azonban még nem elég, szükség van a termelőerők kvalitatív növelésére is a kvantitatív növelés felül. Statikus gazdaságban viszont minden marad a régiben, bár a termelőerők kvantitatíve növekedhetnek. Csakhogy kvalitatíve nem növekedhetnek, tehát ezekben a korokban nem beszélhetünk technikai haladásról, racionalizálásról, ami épp a dinamikus gazdaságok jellemzője. A hanyatló gazdaság végül még a működő termelő erők reprodukálására sem képes.

Különös figyelmet érdemel az a megkülönböztetés, amelyet Kokkalis a termelőerők és a termelő tényezők között tesz. Szerinte a kettőt nem szabad azonosítanunk, mert a tényezőknek vannak bizonyos kritériumai, amelyek nem állnak a termelés erőire. Ezek a kritériumok a következők: 1. A faktorok kezdettől fogva valók, így magukban foglalják az első ok elemeit. Ily módon minden jelentőséget vissza tudunk vezetni utolsó létrehozó faktorukra, tehát az utolsó okra. 2. önálló funkciójuk van. A termelés erői viszont csak a külsőleg különböző termelési eszközök megkülönböztetését jelentik. Így a Smith-féle beosztás (munka-tőke-természet) is csak a termelés erőinek kategóriáit és nem a termelés tényezőit jelenti. Kokkalis szerint a termelőerők kategóriái a következők: 1. belső vagy természetes munkaerő; 2. kívülvilágban objektívalódott munkaerő vagy külső termelőerő. Ez utóbbin érti Kokkalis a tőkét. Így tehát a termelőerők két kategóriája a tőke és a munka, a tőke fogalmába belefoglalva a földet is.

Kokkalis szerint a munka és a tőke a legszorosabb kapcsolatban vannak. Szerinte ugyanis a kívülvilág anyagi javaiban is tulajdonképpen csak az emberi munka van kikristályosodva. Az ember nem elégszik meg azzal, amit a természet készen nyújt számára, hanem többet kíván. Munkájának eredményei azonban mindig arányban állnak az ember által kifejlesztett munkaerővel, úgyhogy mindaz, amit az ember külső javakban effektíve bírhat, nem más, mint a kívülvilágban kikristályosodott munkaereje.

Tulajdonképpen a tőke sem más, mint a kívülvilágban kikristályosodott munkaerő. Akkor keletkezett, amikor

az őseMBER szükségletének kielégítése céljából először kinyújtotta kezét egy gyümölcs után, mert a gyümölcsnek a belső munkaerő pótlására való felhasználása tőkévé tette azt. Ebben az esetben tehát a munkaerőt közvetlenül transzferálták az élelmiszerekbe és ezek közvetlenül visszatértek a munkaerőbe. Az ember azonban kezdett rájönni olyan új utakra, amelyek segítségével növelhette munkaerejét oly módon, hogy javakat állított elő, amelyek már csak közvetve szolgálják a munkaerő reprodukálódását. Itt már tőkeszaporodással van dolgunk és látjuk, hogy a tőkeszaporodás tulajdonképpen a munkaerőnek új termelési irányok alapján való kikristályosodását jelenti.

Kokkalisnak a tőkére vallott felfogásával függ össze az is, amit a munka spirális mozgása alatt ért. Lényege ennek a következő: a termelés nem végződik a fogyasztásban. Nézzük például az őseMBERt. A természettel vívott állandó harca folytán veszít munkaerejéből, majd a veszteséget a természet javaival pótolja. Ezáltal munkaereje reprodukálódott, viszont a kör mégsem zárult be, mert ez állandóan visszatérő folyamat. Ez a mai differenciálódott termelésben a következőképpen képzelhető el: ma már nem csupán fogyasztási javakat termelünk, hanem termelő javakat is. Osszuk például a termelt javakat a következő öt csoportba: az elsőbe tartoznak a fogyasztási javak, a másodikba a fogyasztási javakat előállító javak, a harmadikba a második csoportba tartozókat előállító javak stb. Ily módon a munkaerő először az 5 csoportba tevődik át, innen a 4-be stb., végül is a fogyasztási javak pótolják a felhasznált energiát.

Amint már mondtuk, Kokkalis szerint a termelés faktoraival szemben két követelményt kell támasztanunk:

1. a termelési erőket funkciójuk szerint kell beosztani;
2. kezdettől fogva valóknak kell lenniök. Mi felel meg e követelményeknek? Vizsgáljuk meg először az emberi munkaerőt. Ez két részre bontható: a szellemi vagy rendelkező és a végrehajtó erőre. Mi most már a tőke funkciója? Itt a következő esetek lehetségesek: a) a tőkének rendelkező, b) rendelkező és végrehajtó, c) végrehajtó, d) valami új funkciója van. Nem szorul magyarázatra, hogy az első két eset nem lehetséges. Új funkciója sem lehet a tőkének, mert a külső termelőerők emberi munka nélkül csak holt erők. Így marad tehát a végrehajtó funkció. Tehát végeredményben: a termelésnek csak két faktora lehet: t. i. a rendelkező és a végrehajtó faktor.

Ez a beosztás Kokkalis szerint azért nagyfotosságú, mert ily módon 1. a funkciók teljesen elhatárolhatók, ezért jól megismerhetjük működésüket és kauzális összefüggéseiket. 2. Teljesen exakt és abszolút. Márpedig minden pozitív tudomány csak ilyen abszolút alapokon nyugodhat. 3. Magában foglalja az örökkévalóság jegyét. U. i. két olyan örökkévaló fogalomhoz vezet ez a felosztás, melyek által függetleníthetjük magunkat a pillanatnyi gazdasági rendszerektől és fel tudunk építeni egy olyan elméletet, amely örök időkre szólhat. Kokkalis igen nagy reményeket fűz ennek a felosztásnak eredményeihez. Azt reméli, hogy a termelési tényezők ilyen beosztása a társadalom-gazdaságtan számára egészen új utakat nyit meg, mert így minden gazdasági jelenséget vissza tudunk majd vezetni első okához és függetlenítvé leszünk az időben való változásoktól.

Az előbbiekben kifejtettek foglalják magukban Kokkalis elméletének lényegét, örülünk annak, hogy egész elméletét lényegében a munkára építette fel: sajnáljuk azonban, hogy az elméleti megalapozásnak gyakorlati eredményeit nem látjuk. Nem látjuk azt, hogyha a munka az egyetlen gazdasági eszköz és a tőke is csupán a munkának a kívülvilágban való kikristályosodása, milyen igényekkel léphet fel akkor a munka a tőkével szemben? Azaz, nem láttuk, hogy a rendelkező és a végrehajtó faktornak egymáshoz való relatív értéke mennyiben jelentős az értékelés, továbbá a jövedelemképződés és jövedelemelosztás szempontjából? Hiszen ez lenne az, amire igazában feleletet vártunk volna. Lehetséges azonban, hogy ennek kifejtését Kokkalis professzor műve második részében tervezi és ezért nagy érdeklődéssel várjuk könyvének második kötetét.

König Agnes

Szerkesztésért és kiadásért felelős: Erődi-Harrach Béla dr.

432950. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt. Budapest. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

E SZÁMBAN MEGJELENT CIKKEK SZERZŐI:

ZEHERY LAJOS dr., az igazságügyminisztériumban működő
kir. kúrkai bíró, egyetemi ny. r. tanár * VIGH GYŐZŐ dr.,
OTI aligazgató * BIKKAL DÉNES dr., OTI igazgató *
BUDAY ÁRPÁD dr., egyetemi tanársegéd, Kolozsvár *
TÓTH BÉLA dr., a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal dele-
gált tisztviselője * KÖNIG ÁGNES, egyetemi gyakornok,
közgazda * SZEBERÉNYI GYULA dr., OTI titkár *
SZELESS PÁL dr., OTI felügyelő * ZELEY ISTVÁN dr.,
államvasúti fogalmazó * RADOMSZKY MIHÁLY dr.,
OTI titkár

S Z O C I Á L I S S Z E M L E

AZ ORSZÁGOS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET FOLYÓIRATA

SZERKESZTI
ERŐDI-HARRACH BÉLA

*

KIADJA: AZ ORSZÁGOS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

MEGJELENIK ÉVEN K I N T T Í Z S Z E R

*

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Telefon: 339-753
BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-U. 7 Postatakarékpénztári csekk számla sz.: 23.932

*

*Az előfizetés díja egy évre 12'-P. Jogi személyek vagy iskoláknak, könyvtáraknak, intézményeknek,
közhatalosoknak 30'-P. Munkásoknak 4'-P. Egyes szám ára 2.50 P.*

*

Szerkesztőségi órák: hétfőn d. e. 10-12-ig.
Kéziratokat nem adunk vissza.